

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van **Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink**

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds A. Ringnald, Soerabaja; Ds J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dolkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Jaarwisseling. — Uit de Schrift: Ps. 33:18. — Kerkelijk Leven. — Geestelijke Adviezen. — Literatuur en Kunst. — Musiekale Kroniek. — Uit de Historie. — Pop. Wet. Schetsen: Het Christendom en het Oude Testament XIII. — Opvoeding en Onderwijs. — Zending en Evangelisatie. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

JAARWISSELING.

Daar ligt in ons leven de neiging tot het doen komen van een tragische spanning in de levensverhoudingen.

Hoe meer we liefhebben, hoe meer we op weg zijn om de breuke te brengen.

Hoe meer we van iemand verwachten, hoe eerder we geneigd zijn om door de veelheid onzer verwachtingen hem te dooden.

Hoe meer dus de liefdesbinding en de band van hoop en blijde verwachting sterk wordt, hoe eerder en hoe meer het gevaar er is, dat de liefde teleursteld wordt, en dat verwachting en hoop ijdel blijken.

Het beladen van het voorwerp der liefde met telkens nieuwe plichten is een typisch menselijke eigenaardigheid.

Zoo doet een volksdeel gemakkelijk met zijn leiders, zoo doen onze christenen gemakkelijk met die hen voorgaan.

Omdat zij hen liefhebben, verwachten zij veel van hen, omdat zij hen vertrouwen, leggen zij telkens nieuwe lasten op hun schouders.

Maar terwijl het voorwerp van hun liefde, de persoon, die zij vertrouwen, beladen wordt hoe langer hoe zwaarder, nadert ook het uur, waarop de persoon van hun vertrouwen moet teleurstellen.

Is hij sterk genoeg, dan weet hij „neen” te zeggen.

Dan weigert hij langer zich te laten beladen met lasten te zwaar om te dragen voor hem. Maar op het oogenblik waarop hij „neen” zegt, dreigt ook het gevaar van de teleurstelling, dreigt het gevaar van de verwijdering ook.

Of wel, hij zegt niet „neen”, maar werkt door tot hij bezwijkt, en dan is er de teleurstelling toch ook, want men had zooveel van hem verwacht, en zelf, hij blijkt eindig in zijn vermogen.

En zoo doen we met hen, die voor de toekomst veel beloven. We bouwen luchtkasteelen en we zeggen tot elkaar wat we alzo van deze, nog ternauwernood opengebloede, knoppen, verwachten aan vrucht. Maar we vergeten, dat de begaafden van ons geslacht op die manier schier nimmer verrassingen, en schier nimmer voor het volksdeel, dat vol hoop tot hen opziet, meer kunnen geven, dan de strak gespannen verwachting veronderstelt.

Maar kinderspel is de tragedie, die over menschen komt vergeleken bij het schrikkelijke, dat op die manier juist op Oudjaar ons aangrijpt, want met Oudjaar breekt het tragische, dat zich ten opzichte van de enkelen met mate ontwikkelt, ten volle door.

We hebben het heengegane jaar liefgekroon. Zouden we ook anders kunnen? Immers, we zijn met elken vezel met den tijd van dat jaar verweven, en we zouden dien tijd willen vasthouden. O, zeker niet alleen dan wanneer we vreugde hebben gehad in dat jaar, ook dan, wanneer smart ons deel werd. We zouden het jaar terug willen trekken om de herinneringen vast te houden aan wat we aan liefs moesten missen. Want och, het is zoo onnatuurlijk om het te zeggen: „Ik wensch geen stap terug te treden op d'afgelegde levensbaan”.

Maar op die wijze beladen we het afgeloopen jaar zoo heel zwaar. We belasten het met vruchten van vreugde en smart, van blijde verrassingen en diepe teleurstellingen, en dat jaar dat ons lief is, zien

we zoo begraven onder dat wat van ons is, en als we dan alles wat in dit jaar door ons werd doorleefd punt voor punt langs ons oog laten glijden, dan is het einde, dat dat jaar teleurstelde; zooals datgene waaraan we in liefde al onze zorgen opdragen, tenslotte onder onze zorgen bezwijkt, zoo zinkt ook het afgeloopen jaar weg, en dan was het niet wat we ervan verwachtten, en dan was het toch niet dat, wat we meenden met recht te kunnen hopen.

En nu beginnen we het nieuwe jaar weer. Daar wordt een nieuw jaar geboren en we zien vol verwachting tot het nieuwe jaar op als ware het een geniaal kind, dat ons veel, veel brengen zal, en we beschouwen het dankbaar en blij, het nieuwe jaar komt, en dat zooveel zal doen.

Maar daarmee ligt in de Nieuwjaarsverwachting telkens weer die bange teleurstelling besloten: dat het nieuwe jaar nooit ons brengen kan wat we ervan hopen, zoodat als we het jaar beginnen vol verwachtingen, juist in de verwachting de voorwaarde voor de bange teleurstelling ligt.

Begint het dan niet met verwachting...

Maar als ge het niet met verwachting begint, dan begint ge het juist niet, dan kunt ge en dan durft ge het niet te beginnen.

Dat is de tragiek van het leven, als we de spanning van het verwachten niet kennen, dan durven we niet beginnen, en als we durven beginnen, omdat de verwachting sterk is, dan weten we dat we beginnen om teleurgesteld te worden.

Zoo kan het oude jaar zijn eigen lasten niet dragen en het nieuwe jaar zal de verwachtingen, die we hebben, ook niet toedragen kunnen.

Neen, dat alles zal niet kunnen.

Want het nieuwe jaar dat is de tijd, en het oude jaar dat is de tijd, en achter al onze wenschen voor het nieuwe jaar, staat de hang naar Gods eeuwigheid, en achter alle tasten naar de voldoening over het oude jaar, staat de zucht naar het contact met de eeuwigheid Gods. En daarom verwondert het ons niet, dat jaarwisseling vieren als we het doen als kind van den tijd, zoo bitter teleurstellend werkt. Jaarwisseling vieren kan alleen dan, wanneer we het doen zoekend en vindend de aanraking met de eeuwigheid zelve, want dan alleen worden we opgeheven boven het bange glijden van den tijd.

Dan alleen zien we vastigheid, indien bij het overglijden van het ééne jaar in het andere, onze God naast ons staat, neen meer, wanneer in die ure van overgang onze God ons draagt.

Maar als we met onzen God jaarwisseling doormaken, dan staan we ook in Zijn licht, en dan begrijpen we ook, dat de lasten, die we op het jaar willen leggen, onze lasten zijn, dat de teleurstellingen, die we in het afgeloopen jaar als teleurstellingen van dat jaar zien, onze schulden zijn. En dan nemen we die schulden weer op, en we zouden bezwijken, indien onze God ons met onze lasten en zorgen niet zelve droeg, en indien onze schulden niet gedragen waren aan het kruis van Golgotha.

En als we vooruit zien naar het jaar dat komt, dan begrijpen we dat de verwachting niet gericht mag worden, niet gericht kan worden op dat jaar, maar dat we alleen dan verwachten mogen, indien we door het gewicht onzer verwachtingen dichter gedrukt worden tegen Hem aan, die ons draagt op zijn schouders.

Dan kunnen we jaarwisseling beleven; dan gaan we met God en dan is, wat er ook gebeurt, het nieuwe jaar goed.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Wakende zorg.

Zie, des Heeren oog is over degenen, die Hem vrezen. Psalm 33:18.

Des Heeren oog is over degenen, die Hem vrezen — dat is natuurlijk niet een uitspraak over de alwetendheid Gods. Dat mag niet zoo worden uitgelegd: de Heere ziet degenen, die Hem vrezen.

Want dan zouden deze woorden niets zeggen van een bijzonder voorrecht van Gods vromen. Het geldt immers evenzeer van die Hem niet vrezen; en zelfs van de verlorenen in het verderf, en van Satans Engelen mee.

Neen, geheel iets anders is het, dat hier wordt bedoeld.

Men kan op tweeërlei manier iets zien en naar iets zien. Zoo, dat alleen het oog ziet, en het voorwerp, dat gezien wordt, geen andere belangstelling inboezemt, dan die elk denkend mensch heeft voor al wat rondom hem gebeurt en waar te nemen is. Maar ook met buitengewone interesse. Dat hangt er van af, of men tot dat voorwerp al dan niet in bijzondere relatie staat.

Zoo ziet een moeder, die aan haar venster zit, alles passeeren op de straat. Maar niets ziet ze zoo, als dien kleinen jongen, die voor het venster speelt — want die is immers haar kind. Haar oog is over dat kleine kind. Wakend, beschuttend, spiedend, of ook haar hulp noodig is. Ze werkt al maar door. Maar als het noodig is, zal ze alles laten staan en de straat opvliegen, om haar moederarmen beschuttend om den knaap te slaan en hem naar huis te dragen, misschien legen zijn pruttelen in — als het tijd is.

Zoo is des Heeren oog. Zeker, Hij schouwt uit den hemel en ziet alle menschenkinderen. En in het algemeen zorgt Hij ook voor hen. Maar onder die alle is er geen, die Hij zoo gadeslaat als die Hem vrezen, want dat zijn Zijn kinderen, gekocht door het bloed van Zijn Zoon.

Ze arbeiden; ze zwoegen; ze trekken langs den levensweg — en uit Gods venster is des Heeren Vaderoog over hen: wakend, zorgend; schuttend. Gereed om te helpen. En als het tijd is op Gods klok, dan gaat de deur open en draagt Hij hen naar huis. Zoo is het privilege van de kinderen Gods.

Het oud geworden jaar is bijna voorbij gegaan. We maken ons op om in den laatsten avond te overdenken, wat ons in dit jaar wedervoer.

Veel en velerlei. In het leven van ons volk. In de staatkundige en maatschappelijke moeilijkheden. In kerkelijk en huiselijk leven. Storm en onweer. Moeite en zorg. Strijd en vrees. Donker en licht. Voor- en tegenspoed.

Daar waren stemmen Gods in dit alles. Stemmen, die van zegen gewaagden, van dragende lankmoedigheid; van naderend oordeel; van groote barmhartigheid.

En voor die den Heere vreesden, was het nog anders. Aan hen werd dat woord vervuld van den Psalm: des Heeren oog was over hen; dat zorgende, wakende, beschutte Vaderoog. De spiegel van dat Vaderhart.

Verschillend, ja. Aan het eind van 1930 zijn er ook de rampen te beweenen; moeiten te herdenken; dooden te betreuen. Eindeloos zijn ze in getal.

Maar toch werd dit woord vervuld aan allen, die den Heere vrezen. Terwijl ze werkten, genoten, zwoegen, leden, streden, stierven — was daar aan het venster van Gods paleis een Vaderoog, dat hen bewaakte. Om te helpen in den nood. Om te sterken in den strijd. Om te steunen bij het wonden van het schrijnende leed. Was het niet zoo?

Als 1930 is voorbijgegaan, mogen die den Heere vrezen het oog heffen naar Zijn paleis en zeggen: Meer dan een vader zorgde Gij.

En naar het woord van het Woord — Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in der eeuwigheid. Dat Vaderwoord is nog over die Hem vreezen. Nog, en het zal zoo zijn ook in 1931.

Wie zegt, wat in de donkere dagen van het komende jaar zal gebeuren? Zullen de onheilszwangere wolken zich ontlasten in een onweer van nog zwaarder ontzetting, dan nu reeds hier en daar geteisterd heeft? Zal er nog rust en vrede blijven over dit land? Zal de slaande hand des Heeren verder worden afgewend of zal ze slaan, feller dan dit jaar reeds werd gevoeld? Zal de wereldvulkaan, wier vuurhaard ligt in de diepten der hel, stroommen van ellende spuwen over ons? Zullen we dit naderende jaar persoonlijk gespaard blijven of de roede voelen, die slaat?

De vragen verdringen elkaar zonder dat haar antwoord komt.

Maar in den grauwen schemer der tijden schittert het licht der genade voor die den Heere vreezen: uit het venster van Zijn paleis waakt over hen de Heere, wiens kinderen ze om Christus' wil geworden zijn.

Hoe veilig is het dan.

Hoe blij is het dan.

Laat dan die den Heere vreezen, rustig voortgaan op hun pad door het nakende jaar. Laat hen dan maar arbeiden en strijden en ontvangen, wat over hen komt — Vader waakt en zorgt.

Laat hen dan maar spelen aan het venster van Vaders huis — Vader waakt.

Nu stap ik rustig aan;

'k Betroed een effen baan.

Mijn God verhoort nu mijn gebed.

C. B.

KERKELIJK LEVEN

G. J. Diekema.

Het Nederlandsche volk in zijn geheel, maar ongetwijfeld niet het minst ook het christelijk volk, lijdt een gevoelig verlies door het sterven van den buitengewonen gezant en gevolmachtigd minister van Noord-Amerika, in Den Haag, den heer G. Jan Diekema.

Zijn hartelijk meeleven ook met datgene wat de harten van ons gereformeerde volk naligt, viel van het begin van zijn, helaas zoo kort verblijf in Nederland, onmiddellijk op. Zijn bezoek aan de gebouwen van de Vrije Universiteit, zijn vertoeven in het midden van de hoogleeraren aldaar, en zijn bezoek en zijn spreken op den Theologischen Schooldag te Kampen, had hem onmiddellijk de warme sympathie van heel het gereformeerde volk doen winnen.

Trouwens hij, de zoon van een Groningschen vader en een Overijsselsche moeder, menschen uit den kring van Ds van Raalte, had Nederland, het land, welks taal hij sprak, hartelijk lief.

Krachtig heeft hij dat getoond, ook door het voorstaan van de Nederlandsche handelsbelangen in Amerika.

In hem ging een goed vriend van ons land heen.

Dat is op zichzelf reeds een bijzonderheid, dat een gezant van vreemde mogendheden een bijzondere vriend is van ons vaderland. Maar wat nog grooter uitzondering is, en wat, vreezen we, voorloopig ook uitzondering zal blijven, nu onze hooggeachte Mr Diekema door den dood is weggenomen, dat is een gezant aan ons hof, die zoo nauw verbonden is aan onze gereformeerde kringen en die dat ook met woord en daad toont.

J. W.

De arbeid onder de verstrooide Gereformeerden in Nederl.-Indië.

V. De activiteit der Indische Kerken.

Met de bedoeling om allerlei dwaze geruchten over het kerkelijk leven in Indië den kop in te drukken, waarbij het eigenaardig is dat zij die het minst van de toestanden daar op de hoogte zijn in den regel de vrijmoedigste critiek hebben, lijkt het mij nuttig even bijzondere aandacht te schenken aan wat de Kerken daar op allerlei gebied presteeren. Daarbij overwege men ernstig, dat het ziental van alle Kerken saam de 4000 even heeft overschreden, zoodat er meerdere Kerken in het vaderland zijn, die in ziental uitsteken boven dat der Indische Kerken gezamenlijk, terwijl bovendien vele der leden in de verstrooide leven, vaak dagreizen ver van de hoofdplaats verwijderd, wat voor de ontplooiing van activiteit niet bevorderlijk is. Wanneer daarbij ook nog in oogenschouw wordt genomen, dat de predikanten door de verstrooiden reizen vaak weken lang aan het zwerven zijn van plaats naar plaats, zal men begrijpen, dat het arbeiden hunnerzijds voor de Kerken gezamenlijk heel wat meer bezwaren ontmoet dan in het vaderland mogelijk zou zijn. Terwijl bovendien nog de meesten van hen behooren tot de jongere generatie en van

jonge dienaren des Woords mag niet geëischt worden, als ze arbeiden in gemeenten die veel verzorging vragen, dat ze ook zich geven zullen aan geregelde persarbeid en uitgave van predikaties.

Toch is desondanks in de Indische Kerken een activiteit te constateeren, die beschamend is voor vele Kerken in Nederland. Het onderstaande moge daarvoor het bewijs leveren. Uit den aard der zaak komt de verzorging van wat ik ga opsommen niet alleen voor rekening van de predikanten der Hollandsche Kerken, maar wel nemen zij aan dat alles actief deel, daarbij gesteund door de missionaire dienaren des Woords en leden der gemeente, die zich niet verschuilen achter de uitvlucht, dat tijd en gaven hun ontbreken.

Voor mij ligt het „Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië voor het jaar 1930, nummer 12“, verzorgd door een Commissie van Redactie, waarvan Ds Ringnalda te Soerabaja voorzitter is en die verder uit leden der gemeente aldaar is samengesteld. Dit handboek is 284 pagina's groot en bevat alle wetenswaardigheden der Indische Kerken en alle namen en adressen van de tot de Kerken behorende leden en verstrooiden. Voorts een kerkelijk overzicht over 1929 van de hand van Ds Ubels te Batavia, de volledige Acta van de negende officiële vergadering der Classis Batavia en van het Evangelisatie-Congres, gehouden te Bandung 6 Juni 1929 en eindelijk, om alleen de hoofdzaken te noemen, een overzicht van de Zending der Gereformeerde Kerken, terwijl een alfabetische naamlijst van alle leden der Gereformeerde Kerken het slot vormt van het praktische handboek. Voor den arbeid, die aan dit onmisbare boek jaarlijks wordt besteed, heb ik niet dan grooten lof. Aan ieder, die in Indië woont, of daarheen vertrekt, geeft het alle gegevens, die hij noodig heeft en als zoodanig is het niet alleen een goede gids maar is het ook een krachtige getuige van het groeiende kerkelijke leven in Indië.

Als tweede noem ik het „Kerkblad“, dat verzorgd wordt door een hoofdredacteur, twee redacteurs en een zestiend medewerker, terwijl een eindredacteur en een administratrice wekelijks voor de verschijning van het blad zorgen. Het aantal abonnees loopt over de duizend, de uitgaven over 1928 beliepen f11326.—. Het „Kerkblad“, dat onder zijn medewerkers meest predikanten telt, verschijnt wekelijks met 8 tot 16 bladzijden en kan, wat omvang en inhoud betreft, met de Hollandsche Kerkbodes makkelijk concurreren.

Onmisbaar voor de Indische Kerken met haar vele verstrooiden is de uitgave van de preeken „Uit de Levensbron“, die wekelijks verschijnen en aan alle buitenleden door de Kerken gratis worden toegezonden. Het finantiële overzicht over 1928 wijst uit, dat deze uitgave in dat jaar aan drukkosten, verzendkosten enz. een bedrag vroeg van bijna f4000. De zegen, die deze preeken verspreiden onder de verstrooiden, is onmogelijk te berekenen. Maar wel dwingt het onze bewondering af, dat de predikanten in Indië kans zien bij al hun arbeid deze uitgave mogelijk te maken. Zeker, de preeken zijn korter dan die in „Menigerlei Genade“ verschijnen. Maar het kleine getal dergenen, die voor geregelde copy zorgen, maakt deze mooie uitgave, waarin kostelijke preeken verschijnen, des te bewonderenswaardiger.

Bijzondere vermelding verdient ook „De Zaaier“, blad tot verspreiding der Christelijke gedachte in Ned.-Indië, het Evangelisatieblad onzer Kerken daar. Het rapport over 1928 wijst uit, dat het blad, dat tweemaal per maand verschijnt in een oplage van bijna 6000 exemplaren, onder een redactie staat, waarin eenige predikanten en missionaire dienaren des Woords zitting hebben en voorts over een staf van medewerkers beschikt. Het blad verschijnt in een grootte van 14 pagina's en bevat allerlei artikelen, die goed verzorgd zijn. Het Kerstnummer verscheen in 13000 exemplaren. De uitgave kostte in 1928 f5385.—. Uit het rapport der Commissie neem ik het volgende over: „Verschillende brieven, die wij ontvingen, getuigen van waardeering. Deze zijn uiteraard niet voor publicatie geschikt. Wij hebben de zekerheid, dat ons blad gelezen wordt onder alle bevolkingsgroepen. „De Zaaier“ is niet alleen evangelisatiemiddel, maar ook zendingsmiddel. Bewijzen daarvoor kregen we uit alle kringen; dat geldt de studeerende jongelui en de militairen evengoed als de ouderen. Dat geldt Javanen, Europeanen, Indo-Europeanen en Chinezen.“

Met het tot dusverre genoemde, meen ik te kunnen volstaan. Ik laat dan rusten den velerlei arbeid, die in den kleineren kring der plaatselijke Kerken wordt verricht en die in in menig opzicht evenwijdig loopt met dien der Kerken in het vaderland.

Alleen wijs ik nog op wat gedaan wordt voor den arbeid der Zending. Medan wil zendingswerk gaan doen onder de duizenden Javanische contractanten, die op de Oostkust van Sumatra arbeiden. Soerabaja wil Makassar als zendingssterrein bezetten. Batavia heeft een Maleische gemeente, die door twee Goeroe's verzorgd wordt en 256 zielen telt. De andere Kerken gaan de zending onder de Chinezen ter hand nemen en steunen ook daadwerkelijk de Zending der Kerken in Nederland. Zeker, voor dit werk roepen zij den steun der Kerken in Nederland in, maar zelf zijn ze actief en offervaardig.

En dit alles geschiedt door de zwakke Kerken in Indië, die samen amper 4000 zielen tellen! Is hier reden voor critiek? Moesten wij ons niet liever schamen, als wij zien, hoe lauw onze ijver vaak is?

W. G. HARRENSTEIN.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Het vierde kruiswoord onzes Heeren.

Me werd verzocht, in deze rubriek te willen beantwoorden een tweetal vragen, die het vierde kruiswoord bij inzender deed oprijzen, en die stellig ook tal van anderen onder onze lezers niet vreemd zullen zijn.

Dat vierde kruiswoord onzes Heeren luidt, gelijk men weet: „Eli, Eli, lama sabachtani“, d.w.z. „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“

De eerste vraag erover is: hoe we het moeten verstaan, dat Christus met een „waarom?“ den Vader rekenschap vraagt van zijn bitter lijden, terwijl de Schrift ons overal elders leert, dat al zulk rekenschap vragen aan God aangaande eenig lijden dat Hij ons oplegt, in strijd is met den eerbied, het vertrouwen en de onderwerping die we Hem schuldig zijn.

En de tweede: hoe Christus, die zelf God was, van God verlaten kon zijn?

Wat de eerste vraag betreft — we zouden dit „waarom?“ zeker niet in Jezus' mond kunnen verstaan, als het, gelijk vrager veronderstelt, bedoelde den Vader rekenschap af te eischen van zijn doen. 't Zou dan een uiting zijn van dezelfde aanmatiging en van hetzelfde ongeloof, als het ons in moeilijke en donkere wegen wel naar de lippen kan drijven.

Doch hoe weinig het dat bij den Heiland geweest kan zijn — daarvoor zijn zijn volstrekt-heilige persoon, zijn volmaakte gehoorzaamheid en onderwerping aan den Vader, het getuigenis dat de Vader bij zijn komst in 't vleesch, bij zijn voorstelling in den tempel, bij zijn Doop in den Jordaan, op den berg der verheerlijking, in zijn opwekking uit de dooden, in zijn verhooging in heerlijkheid, en in het Woord des Evangelies, Hem gaf, ons afdoende waarborg.

Waar dan nog bijkomt, dat Christus ook zulk een rekenschap van den Vader niet noodig had, wijl Hij zelf met volle klaarheid wist, waarom het schrikkelijk lijden waaraan Hij aan het kruis, naar ziel en lichaam, ten prooi was, over Hem komen moest. Dat wist Hij niet alleen met goddelijke kennis van alle eeuwigheid, maar daarvan toonde Hij, gedurende zijn omwandeling op aarde, ook in zijn menscheijk weten volle zekerheid te hebben.

Dit sluit tegelijk nog een andere mogelijkheid uit — waaraan vrager niet dacht, maar die we in 't algemeen toch niet uit het oog mogen verliezen — dat Christus n.l. bij ootmoedige en vertrouwensvolle onderwerping aan den Vader met dit „waarom“, evenals dit den heiligen in Oud en Nieuw Testament wel overkwam, geroepen zou hebben om licht over wat voor Hem in het donker lag.

Intusschen behoeven we ons, om overtuigd te zijn, hoe ver elke gedachte om den Vader rekenschap af te eischen, bij zijn vierde kruiswoord, van Jezus' ziele was, niet te bepalen tot de getuigenissen aangaande zijn zondeloosheid in 't gemeen.

Dit kruiswoord zelf bewijst het ons. Want, hoe zouden we ooit overtuigender bewijs hebben kunnen krijgen, dat ook in deze bangste oogenblikken van zijn schrikkelijk lijden, het geloof van onzen Heiland geen oogenblik wankelde, en de onderwerping aan den Vader Hem geen oogenblik begaf, dan in dat roepen: „Mijn God, mijn God?“

Mijn God! Dat is de belijdenis van zijn onderwerping.

En Mijn God! — Dat is de belijdenis van zijn onwankelbaar geloof.

En datzelfde geloof en diezelfde onderwerping blijken ook zoo heerlijk in heel den 22sten Psalm, waaraan Christus dit woord ontleende.

De verzen 4, 10, 11 en 20 toonen, hoe Davids ziel, op hetzelfde oogenblik waarin hij klaagde: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“ volhardde in geloof en onderwerping, en hoe er niets in hem was van den hoogmoed en van het wantrouwen, die er een mensch toe drijven Gode rekenschap te vergen van zijn doen. De Psalm eindigt zelfs in een triumflieder, en in een lofzang ter eere van de goedertierenheid en de trouw des Heeren — zoo hooggestemd en zoo innig, als er maar weinige in ons Psalmboek te vinden zijn.

Neen, Jezus' „waarom?“ is geen vraag die rekenschap eischt, maar een klacht. Een klacht, die opkomt uit Jezus' smartelijk doorvoelen van de tegenspraak, die er is tusschen zijn uit- en inwendig ervaren, en zijn persoonlijke verhouding tot God den Heere, als de rechtvaardige en vlekkeloos heilige.

En hiermee raken we aan die huiveringwekkende diepte in het lijden onzes Heeren, waarin het antwoord ligt op de tweede vraag die ons gedaan

werd: hoe zelf God

Om te zien kon leed en volk; dan ons tot des Heeren en dat E moest, d Die v den vloes verlaten. uitgeslot ringste, gunst.

En l dat Jez (Zie v Dat s soon de tegenspr wi daarc 37 en N straf der van den natuur.

Zoomi was, dat hemel v strijd, da lateheic lijden de V.

LIT

Nog e jaar, ee schen d in de ge aan den karakter

Met e en, zoo Dat tijd van tel begrijpel zelle o Vooral i gewoon wat op wegen doende, een opp blijven l

T e z n

En oo jaarven het vers

God g en vij Neen

dat gi

Nieuw anders, 't Nieuw beide, h beteeker den me Nieuwja geven e die Gez zijn nie Zoo i

't V gel ma of Wa Wij Dus ver zoo een en en Dit die

Soort den „J